

ต้นสักหรือสักทอง

หากพูดถึงต้นไม้ที่มีราคาสูง นิยมนำเนื้อไม้มาแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์หรือสร้างบ้าน หลายคนก็คงนึกถึง ต้นสัก หรือสักทอง “ไม่มีค่า” ลำต้นขนาดใหญ่ ขึ้นอยู่ในป่าเบญจพรรณพบมากทางภาคเหนือของประเทศไทย บางส่วนมีในภาคกลางและภาคตะวันตก รวมถึงภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วย อย่างไรก็ตาม หลายคนอาจจะเข้าใจว่าต้นสักหรือสักทองเป็นไม้เนื้อแข็ง แต่ในความเป็นจริงแล้ว ต้นสักหรือสักทองเป็นไม้เนื้ออ่อนที่มีความทนทาน ซึ่งทนทานมากกว่าไม้เนื้อแข็งหลายชนิดเสียด้วยซ้ำ

ต้นสัก ภาษาอังกฤษหรือชื่อสามัญของต้นสักหรือสักทอง คือ “Teak”

ต้นสักหรือสักทอง จัดอยู่ในวงศ์ของ “VERBENACEAE”

ต้นสักหรือสักทองเป็นต้นไม้ขนาดใหญ่ ซึ่งจะผลัดใบในฤดูร้อน บริเวณลำต้นเปลือกแตกหรือเรียบ ส่วนใหญ่แล้วจะแตกเป็นร่องตามความยาวของลำต้น โดยเปลือกมีความหนาประมาณ ๐.๓-๑.๗ เซนติเมตร และด้วยความที่เนื้อไม้มีสีเหลืองทอง ไปจนถึงสีน้ำตาลแก่ จึงถูกเรียกว่า สักทอง นั่นเอง

ใบลักษณะเป็นใบเดี่ยว ใบมีขนาดค่อนข้างใหญ่ ออกตรงข้ามกันเป็นคู่ โคนใบมนปลายใบแหลม มีความยาวประมาณ ๒๕-๓๐ เซนติเมตร ส่วนความกว้างใกล้เคียงกับความยาว ใบของต้นอ่อนจะใหญ่มากกว่าใบแก่ ส่วนสีของใบคือสีเขียวเข้ม ใบมีขนสาก หากนำมาขยี้จะมีสีแดงเหมือนเลือด

ดอกของต้นสักหรือสักทองจะมีขนาดเล็ก ออกดอกตามซอกหรือบริเวณปลายกิ่ง ดอกมีสีขาวนวล ซึ่งดอกจะออกเป็นผลในช่วงของเดือนมิถุนายน จนถึงเดือนตุลาคม

ลักษณะเป็นผลแห้ง มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๒ เซนติเมตร เปลือกนอกแข็ง ส่วนภายในผลจะมีเมล็ดอยู่ประมาณ ๑-๓ เมล็ด

ประโยชน์ของต้นสักหรือสักทอง

การใช้ประโยชน์ของไม้สักหรือสักทอง จะสามารถนำไปแปรรูปหรือใช้ประโยชน์ได้ตามอายุและขนาด ยิ่งไม้สักที่มีอายุมาก ก็จะมีเนื้อไม้ที่แข็งแรงทนทานมากด้วยเช่นเดียวกัน

๑. ไม้สักที่มีอายุประมาณ ๕ ปี นิยมนำเนื้อไม้ไปแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์ ทำเป็นของตกแต่งบ้าน หรือของเด็กเล่น โดยส่วนใหญ่แล้วจะปลุกไว้เพื่อการค้าทำกำไร หลายคนอาจจะเคยได้ยินคำว่า การปลุกต้นไม้ที่มีมูลค่าเหมือนกับการออมเงิน เมื่อได้ระยะเวลาในการตัดแล้วสามารถนำไปขายได้กำไรสูง ไม้สักหรือสักทองเองก็เช่นเดียวกัน สำหรับการปลุกไว้เพื่อขายในลักษณะนี้ แนะนำควรปลุกให้ถี่กันและตัดต้นเว้นต้น เพื่อให้ต้นสักที่เหลือสามารถเจริญเติบโตได้ดีขึ้น

๒. สำหรับไม้สักที่มีอายุประมาณ ๑๐ ปี โดยมีความสูงเฉลี่ยตั้งแต่ ๑๕ เมตร ขึ้นไป นิยมนำเนื้อไม้ไปแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์ขนาดใหญ่ที่ต้องการความแข็งแรงทนทาน หรือแปรรูปเป็นพื้นปาร์เก้ไม้สัก

๓. ไม้สักที่มีอายุเฉลี่ยตั้งแต่ ๑๕-๒๐ ปี นิยมนำไปใช้ทำเป็นไม้บาง แต่จะต้องเลือกเนื้อไม้ที่ไม่มีตำหนิ และสำหรับการปลุกไม้สักเพื่อใช้งานในลักษณะนี้ ต้องระมัดระวังในการดูแลหรือจัดสวนให้ดี

๔. ส่วนไม้สักที่มีอายุประมาณ ๓๐ ปีขึ้นไป นิยมใช้ประโยชน์ในการปลูกบ้านเรือน ใช้ทำเป็นเสาบ้านหรือคาน เพื่อรองรับน้ำหนักเพราะยิ่งไม้สักที่มีอายุมาก ก็จะมีเนื้อไม้ที่แข็งแรงมากตามไปด้วยเช่นเดียวกัน

ต้นสักหรือสักทอง เป็นไม้มงคลตามความเชื่อของคนไทย เนื่องจากคนไทยสมัยโบราณมีความเชื่อว่าเทวดาอารักษ์ ได้สิงสถิตอยู่ในต้นไม้บางชนิด หากนำมาปลูกจะช่วยเสริมโชค เสริมดวงชะตา ทำให้ชีวิตมีความเป็นสิริมงคล ต้นสักหรือสักทองเองก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะชาวเหนือ ไม้สักถูกยกย่องให้เป็นไม้มงคล เนื่องจากคำว่า “สัก” หรือ “สักกะ” หมายถึง พระอินทร์ผู้มีอำนาจที่ยิ่งใหญ่ที่สุดบนสรวงสวรรค์ และคำว่า “สัก” ยังมีคำพ้องกับคำว่า “ศักดิ์” หมายถึง ยศถาบรรดาศักดิ์หรือศักดิ์ศรี ซึ่งในทางศาสนาพราหมณ์ เชื่อว่า ต้นสักหรือสักทอง เป็นไม้ศักดิ์สิทธิ์ ช่วยคุ้มภัยอันตรายทั้งปวงและทำให้เกิดความมั่นคงตลอดไป ดังนั้น จึงนิยมนำไม้สักมาทำเป็นเสาคานของบ้าน หรือเสาในพิธีวางศิลาฤกษ์ รวมทั้งใช้ในสถานที่สำคัญต่างๆ อีกทั้งคนสมัยโบราณยังมีความเชื่อว่าไม้สักจะช่วยเสริมส่งราศี ส่งผลให้ได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง หรือเป็นที่น่ายกย่องเกรงขาม

การปลูก การขยายพันธุ์และวิธีการดูแลต้นสักหรือสักทอง

ต้นสักหรือสักทอง จะเจริญเติบโตได้ดีในสภาพพื้นที่สูงจากน้ำทะเล ๒๐๐-๑๐๐๐ เมตร ควรปลูกด้วยดินร่วนปนทราย หรือดินที่กำเนิดมาจากหินปูน เนื่องจากเป็นดินที่มีแคลเซียมและแร่ธาตุสูง และหน้าดินลึกระบายน้ำได้ดีมีฝนเฉลี่ย ๑๒๕๐-๒๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปี ต้นสักหรือสักทองต้องการแสงสว่างจ้าและอุณหภูมิที่เหมาะสมคือ ๑๓-๔๐ องศาเซลเซียส ขอแนะนำอีกอย่างคือ ต้นสักจะเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความลาดเอียงประมาณ ๑๕ เปอร์เซ็นต์

สำหรับการขยายพันธุ์ต้นสักหรือสักทองนั้น ในปัจจุบันนิยมปลูกด้วยเหง้า ซึ่งได้จากการนำเมล็ดสักที่แก่จัด มาเพาะลงในแปลง ขนาด ๑ x ๒๐ เมตร ยกแปลงระดับสูงประมาณ ๒๐ -๓๐ เซนติเมตร ควรย่อยดินให้ละเอียด และถ้าหากดินขาดความอุดมสมบูรณ์แนะนำให้ใส่ปุ๋ยคอก อัตรา ๒๐๐ กิโลกรัมต่อ ๑ ไร่ ปลูกเว้นระยะ ๒๕ x ๖๐ เซนติเมตร โดยขุดหลุมต้นวางเมล็ดในหลุม ก่อนกลบดินตื้นๆ เช่นเดียวกัน ใช้ฟางข้าวคลุมหน้าดินก่อนรดน้ำเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้น

อย่างไรก็ตาม หากต้องการปลูกต้นสักหรือสักทองให้ได้ผลดี แนะนำควรเพาะเมล็ดในช่วงฤดูฝน ตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคมไปจนถึงกลางเดือนมิถุนายน เมล็ดของต้นสักจะงอกภายในระยะเวลา ๓๐ วัน ถ้าต้นสักชอบแสงแดดจัด จึงไม่จำเป็นต้องพรางด้วยหญ้าคา เพียงแค่หมั่นดูแลวัชพืชในแปลงให้สะอาด เมื่อต้นสักมีอายุครบ ๘-๑๐ เดือน ต้นกล้าจะมีเส้นผ่าศูนย์กลางบริเวณตรงคอรากประมาณ ๑-๑.๕ เซนติเมตร

วิธีการย้ายต้นกล้าลงหลุม ให้น้ำจนชุ่ม จากนั้นถอนต้นกล้าออกจากแปลงเสร็จแล้วใช้มีดคมตัดรากฝอยออกจนหมด ส่วนบนของลำต้นให้ตัดเหนือคอราก ๑ นิ้ว โดยให้มีความยาวประมาณ ๒๐ เซนติเมตร มัดต้นกล้าหรือเหง้าสักรวมกันหลายๆ เหง้า เก็บไว้ในร่มรำไร ในกรณีที่ยังไม่พร้อมปลูกให้เก็บไว้ในหลุมทรายที่มีความชุ่มชื้น การปลูกให้ขุดหลุมลึก ๒๐ เซนติเมตร วางกล้าลงในหลุม กลบดินระดับคอเหง้า อัดดินให้แน่นพอประมาณ แต่อย่าให้มีโพรงอากาศภายในหลุม เพราะอาจทำให้น้ำขังและรากเน่าได้ เมื่อต้นสักมีอายุครบ ๕ ปี สามารถจำหน่ายได้